

Mantarları Etkileyen İlaçlar

Yüzeyel hastalıklar

- Deri, tırnak, kıl, vagina, sindirim kanalı

Sistemik hastalıklar

- Trikofiton, mikrosporum, epidermofiton, sporotrikoz
  - Hayvanlardan insanlara bulaşma
- Yüzeyel hastalıklara yol açanlar
  - Trikofiton (*trichophyton, ringworm*)
    - Tüm hayvan türlerinde görülür
    - Hayvanların kıllarına yapışarak gelişir
  - Mikrosporum
  - Epidermofiton
  - Sporotrikoz
- Sistemik mantar hastalıkları etkenleri
  - Aktinomyces
  - Aspergillus
  - Kandida
  - Kriptokokkoz
  - Nocardia

İlaçların sınıflandırılması

- Sistemik ve yerel etkili olanlar
- Keratin eritici (salisilik asit)
- Salisilik asit, resorsinol doğrudan etkilidir

▪Griseofulvin, mikanozol, sistemik uygulandığında bile yüzeysel ve sistemik hastalıklara karşı etkili

- İyot ve bileşikleri
- Civa bileşikleri
- Bakır bileşikleri
- Organik asitler ve tuzları
- Boyalar
- Fenoller
- Nitrofuranlar
- İmidazol bileşikler
- Antibiyotikler
- Diđerleri

İyot ve bileşikleri

- Haricen uygulama; trikofiton ve epidermofiton
- Zayıf iyot tentürü
  - 50° alkolde %2 iyot + %2.5 sodyum iyodür
- Kuvvetli iyot tentürü
  - 85° alkolde %7 iyot + %5 potasyum iyodür
- Kuvvetli lugol çözeltisi
  - Suda %5 iyot + %10 potasyum iyodür
- Kuvvetli iyot merhemi
  - 10 g iyot + 7.5 g KI + 55 g lanolin + 17.5 g vazelin + 10 ml su
- Yüzeysel hastalıklarda
- Ağızdan sodyum iyodür; kedi ve köpeklerde 22 ve 44 mg/kg
- Sığırlarda aktinobasiloz; 66 mg/kg
- Sodyum iyodür – ketakonazol aditif etki

İyodoklorohidroksikuin

- Organik iyot bileşiği
- Bakteri, mantar ve amiplere etkili
- Gözle temas etmemeli

Civa bileşikleri

- Mantarları gelişmesini engelleyici
- Organik bileşikleri
  - Fenil civa asetat, fenil civa nitrat

Bakır bileşikleri

Bakır Sülfat

- Büzüştürücü, yakıcı/dağlayıcı, mantarları öldürücü
- Bordo bulamacı

Kuprimiksin

- Organik bakır bileşiği
- Deri ve kulak hastalıklarında

Kükürtlü bileşikler

Monosülfiram

Organik asitler

Benzoik Asit

- Keratin eritici, bakteri, mantar gelişimini engelleyici
- Besin maddelerinin korunmasında
- İnsan ve hayvanlarda trikofitonlara karşı
- Whitfield's merhemi
  - %6 Benzoik asit + %3 Salisilik asit

Salisilik Asit

- Mantarlara etkisi zayıf

Propiyonik Asit

- Sodyum ve kalsiyum tuzları şeklinde
- Bakteri/mantarlarda gelişme engelleyici
- Asit şartlarda daha etkili

Boyalar

Kristal Viyole

- Trikofiton, Mikrosporium gelişmeyi engelleyici
- Kalıcı etkili bir madde

Karbol Fuksin

Jensiyan Viyole

Fenoller

İmidazol ve Triazol Bileşikler

- Yerel ve sistemik etkili maddeler
- Tiyabendazol, mikonazol, klortrimazol, ketokonazol, ...
- Ağızdan, haricen ve parenteral uygulanır
- Geniş etki spektrumlu
  - Mikonazol

Tiyabendazol

- Mantarlarda aminoasit taşınmasını bozar
- Yüzeysel hastalıklarda %5-10 merhem

Klortrimazol

- Deri ve üreme kanalı hastalıkları

Ketokonazol

- Yerel ve sistemik hastalıklarda, Ağız yoluyla
- Etki spektrumu mikonazola benzer
- Yüzeysel enfeksiyonlarda
  - Kedi/köpek 10-20 mg/kg
- Sistemik hastalıklarda
  - Kedi /köpek 5,5-11 mg/kg
- Sağaltım indeksi büyüktür

Mikonazol

- Derinin *Str. corneum* tabakasını kolay geçer

- Uygulama sonrası 4 gün vücutta kalır
- Etki spektrumu en geniş üyesi
- Deri, tırnak, vulva–vagina, (yerel) ve sistemik hastalıklarda
- Sistemik hastalık; Dİ infuzyon

Butokonazol

Flukonazol

İtrokonazol

Antibiyotikler

Amfoterisin B

- *Strep. nodosus (Strep venezuelae)*,
- Sadece Di yolla uygulanır
- Hücre zarında fosfolipid–sterol yapının sterol kısmına bağlanır
  - Zarda geçirgenliği değiştirir (artırır)
  - Hücrede enzimatik etkinlik bozulur
- Sağaltım güvenliği dardır

Kandisidin

- Gelişmeyi durdurucu / öldürücü etki
- Sadece vaginal kandida hastalığında

Natamisin (Pimarisin)

- *Strep. nataliensis*
- Kelliğin sağaltımında süspansiyon şeklinde
- Güneş ışığında kolayca parçalanır
- Metalle temas etmemelidir

Nistatin

- Sindirim kanalından az emilir dolayısıyla yoğunluğu yüksektir.
- Mide–bağırsak kanalı kandidalarına etkili
- Gelişmesini engelleyerek / öldürerek etkir
- Ağız, boğaz, mide–bağırsak kandidiyozuna (moniliazis) karşı

- Meme hastalıklarının sağaltımında
- Süperenfeksiyonlara karşı antibiyotiklerle birlikte

Griseofulvin

- 1939'da *Penicilium griseofulvum*'dan
- Derinin corneum tabakasından geçerek birikir
- Hastalığın kaybolması tedaviden 3-4 hafta
- Tablet / Yem katkı maddesi şeklinde / ağızdan
- Yüzeysel hastalıklarda en etkili ilaçlardan biri
- Büyükbaş hayv-günde 1 kez 10 mg/kg
  - Küçükbaş hayv - günde 1 kez 10-20 mg/kg
  - Atlarda sporotrikozda ağızdan 20-25 mg /kg
- Güvenli bir maddedir

Diđer İlaçlar

Flusitosin

- Mantarlar; RNA , DNA ve protein sentezini engeller
- Kedilerde kriptokokal hastalıklarda kullanılır
- Amfoterisin B ile kombine

Tolnaftat

- Yeme katılınca, Aspergilluslara da etkir